Čtvrtek 8. července 2021

P9_TA(2021)0361

Vytvoření chráněných mořských oblastí v Antarktidě a ochrana biologické rozmanitosti v Jižním oceánu

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 8. července 2021 o vytvoření chráněných antarktických mořských oblastí a zachování biologické rozmanitosti Jižního oceánu (2021/2757(RSP))

(2022/C 99/24)

Evropský parlament,

— s ohledem na Agendu OSN pro udržitelný rozvoj 2030 a její cíle udržitelného rozvoje, zejména na cíl udržitelného rozvoje č. 13 a 14,

— s ohledem na Úmluvu OSN o biologické rozmanitosti,

— s ohledem na Úmluvu Organizace spojených národů o mořském právu (UNCLOS), zejména na její část XII,

— s ohledem na Úmluvu o zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě (úmluva CAMLR),

— s ohledem na globální hodnotící zprávu o biologické rozmanitosti a ekosystémových službách vydanou Mezivládní vědecko-politickou platformou pro biologickou rozmanitost a ekosystémové služby (IPBES) dne 31. května 2019,

— s ohledem na zvláštní zprávu Mezivládního panelu OSN pro změnu klimatu (IPCC) ze dne 24. září 2019 o oceánech a kryosféře v měnícím se klimatu a na jeho zvláštní zprávu ze dne 8. října 2018 o globálním oteplení o 1,5 °C,

— s ohledem na zprávu nazvanou „Mise Mořská hvězda 2030 na obnovu našich oceánů a vod“, kterou vypracovala mise Komise zaměřená na zdravé oceány, moře a pobřežní a vnitrozemské vody a kterou zveřejnila dne 22. září 2020,

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 11. prosince 2019 nazvané „Zelená dohoda pro Evropu“ (COM(2019)0640),

— s ohledem na sdělení Komise ze dne 20. května 2020 nazvané „Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030: Navrácení přírody do našeho života“ (COM(2020)0380),

— s ohledem na projev o stavu Unie, který přednesla předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová dne 16. září 2020 na plenárním zasedání Evropského parlamentu,

— s ohledem na společné prohlášení z 21. summitu EU a Číny konaného dne 9. dubna 2019,

— s ohledem na komuniké vedoucích představitelů skupiny G7 ze dne 13. června 2021 s názvem „Our Shared Agenda for Global Action to Build Back Better“ [„Náš společný program globálních opatření v zájmu rozsáhlejší obnovy“],

— s ohledem na prohlášení z vrcholné schůzky mezi EU a USA ze dne 15. června 2021 s názvem „Na cestě k obnovenému transatlantickému partnerství“,

— s ohledem na své usnesení ze dne 28. listopadu 2019 o stavu klimatické a environmentální nouze ([1]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 15. ledna 2020 o Zelené dohodě pro Evropu ([2]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 9. června 2021 o Strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030: Navrácení přírody do našeho života ([3]),

([1]) Úř. věst. C 232, 16.6.2021, s. 28.
([2]) Přijaté texty, P9_TA(2020)0005.
([3]) Přijaté texty, P9_TA(2021)0277.

— s ohledem na své usnesení ze dne 16. ledna 2020 o 15. zasedání konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti (COP15) ([4]),

— s ohledem na své usnesení ze dne 25. března 2021 o dopadu odpadků na rybolovné zdroje ([5]),

— s ohledem na Smlouvu o Antarktidě, která byla podepsána dne 1. prosince 1959,

— s ohledem na Protokol o ochraně životního prostředí připojený ke Smlouvě o Antarktidě (Madridský protokol), který byl podepsán dne 4. října 1991,

— s ohledem na čl. 132 odst. 2 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že k zajištění biologické rozmanitosti a dalšího poskytování ekosystémových služeb, jako je absorpce CO_2 a produkce kyslíku, je nezbytný dobrý environmentální stav oceánu;

B. vzhledem k tomu, že Antarktida a Jižní oceán jsou domovem mimořádně bohatého ekosystému volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, zatímco některé druhy jsou na červeném seznamu ohrožených druhů se statusem ohrožených nebo vážně ohrožených druhů, který vytvořila Mezinárodní unie pro ochranu přírody;

C. vzhledem k tomu, že oceán má zásadní význam z hlediska omezování změny klimatu a že absorbuje více než 90 % tepla zachyceného v důsledku našich emisí CO_2; vzhledem k tomu, že se jedná o největší aktivní úložiště uhlíku, kdy pohlcuje více než 30 % uhlíku z těchto emisí ([6]);

D. vzhledem k tomu, že od roku 1989 do roku 2018 se Antarktida ohřála o 1,8 °C, což je třikrát více, než je celosvětový průměr ([7]); vzhledem k tomu, že podle prognóz bude ledový příkrov v Grónsku a Antarktidě ubývat od 21. století rychleji;

E. vzhledem k tomu, že krunýřovka krillová tvoří zásadní součást potravinového řetězce celé řady mořských predátorů (tučňáků, velryb, tuleňů, ryb) v Jižním oceánu;

F. vzhledem k tomu, že Mezivládní panel pro změnu klimatu ve své zvláštní zprávě o oceánech a kryosféře v měnícím se klimatu z roku 2019 ([8]) nastínil, že klimatické mechanismy závisejí na zdraví oceánů a mořských ekosystémů, které v současnosti čelí globálnímu oteplování, znečištění, nadměrnému využívání mořských zdrojů, přikyselování, odkysličování a erozi pobřeží;

G. vzhledem k tomu, že OSN vyhlásila za účelem rozvoje vědy o oceánech a rozšíření společných poznatků v této oblasti desetiletí vědy o oceánech pro udržitelný rozvoj (2021–2030);

H. vzhledem k tomu, že článek IX Smlouvy o Antarktidě, která vstoupila v platnost před 60 lety dne 23. června 1961, vyzývá k zachování a ochraně živých zdrojů v Antarktidě; vzhledem k tomu, že tyto snahy jsou vymezeny v Madridském protokolu; vzhledem k tomu, že v tomto protokolu je Antarktida označena za „přírodní rezervaci věnovanou vědě a míru“ a jsou v něm stanoveny zásady týkající se činnosti v Antarktidě;

([4]) Přijaté texty, P9_TA(2020)0015.
([5]) Přijaté texty, P9_TA(2021)0096.
([6]) Bindoff, N. et al., „Observations: Oceanic Climate Change and Sea Level“, *Climate Change 2007: The Physical Science Basis. Příspěvek I. pracovní skupiny ke čtvrté hodnotící zprávě Mezivládního panelu OSN pro změnu klimatu*, Cambridge University Press, Cambridge, Velká Británie a New York, NY, USA, 2007. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/ar4-wg1-chapter5-1.pdf; Rhein, M. et al., „Observations: Ocean“, *Climate Change 2013: The Physical Science Basis*. Příspěvek I. pracovní skupiny k páté hodnotící zprávě Mezivládního panelu OSN pro změnu klimatu, Cambridge University Press, Cambridge, Velká Británie a New York, NY, USA, 2013. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/02/WG1AR5_Chapter03_FINAL.pdf;
Cheng L. et al., 2019, „Record-Setting Ocean Warmth Continued in 2019“, *Advances in Atmospheric Sciences*, sv. 37, únor 2020. https://link.springer.com/article/10.1007/s00376-020-9283-7.
([7]) Kyle R. Clem, Ryan L. Fogt, John Turner, Benjamin R. Lintner, Gareth J. Marshall, James R. Miller, James A. Renwick,'Record warming at the South Pole during the past three decades', *Nature Climate Change*, 2020; DOI: 10.1038/s41558-020-0815-z.
([8]) *Zvláštní zpráva IPCC o oceánech a kryosféře v měnícím se klimatu. Shrnutí zprávy pro tvůrce politiky*, 2019. https://www.ipcc.ch/srocc/chapter/summary-for-policymakers/.

Čtvrtek 8. července 2021

I. vzhledem k tomu, že k Evropské Unii a jejím členským státům, Austrálii, Norsku, Velké Británii a Uruguayi se dne 28. dubna 2021 připojily Spojené státy a Nový Zéland coby podporovatelé návrhu na vytvoření dvou chráněných mořských oblastí v Jižním (Antarktickém) oceánu – ve východní Antarktidě a Weddellově moři;

J. vzhledem k tomu, že jednání Komise pro zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě o vytvoření těchto dvou nových chráněných mořských oblastí, jejichž společná rozloha by činila přibližně tři miliony km^2, stále probíhají; vzhledem k tomu, že schválení těchto dvou chráněných mořských oblastí by přispělo k dosažení závazků EU a celého světa k ochraně biologické rozmanitosti v mořích;

K. vzhledem k tomu, že chráněné mořské oblasti jsou důležitým nástrojem na ochranu oceánských ekosystémů, protože mohou vést k větší biologické rozmanitosti a množství rostlinných a živočišných druhů a zároveň zvyšovat odolnost oceánů vůči vlivům životního prostředí, včetně změny klimatu;

L. vzhledem k tomu, že vedoucí představitelé skupiny G7 prohlásili, že plně podporují závazek Komise pro zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě týkající se vypracování reprezentativního systému chráněných mořských oblastí v oblasti Jižního oceánu spadajícího do působnosti Úmluvy o zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě, který by byl založen na nejnovějších vědeckých poznatcích;

M. vzhledem k tomu, že EU a USA vyjádřily své plné odhodlání prosazovat v rámci Úmluvy o biologické rozmanitosti úspěšný náročný celosvětový rámec biologické rozmanitosti na období po roce 2020 a svou plnou podporu vytvoření nových chráněných mořských oblastí v Jižním oceánu a další spolupráci na prosazování udržitelného modrého hospodářství a udržitelného rybolovu a na zabránění nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému rybolovu;

N. vzhledem k tomu, že Parlament vyjádřil svou jednoznačnou podporu ambiciózním krokům na ochranu a obnovu biologické rozmanitosti moří, zejména ve svém usnesení o Strategii EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030: Navrácení přírody do našeho života a ve svém usnesení o 15. zasedání konference smluvních stran Úmluvy o biologické rozmanitosti (COP15);

O. vzhledem k tomu, že Parlament vyzval Komisi, aby prosazovala ambiciózní mezinárodní model týkající se řízení biologické rozmanitosti v mořích, které jsou mimo jurisdikci jednotlivých zemí, a aby uznala všechna moře a všechny oceány za společný celosvětový statek; vzhledem k tomu, že dále vyzval EU, aby na příštím zasedání mezivládní konference o biologické rozmanitosti mimo jurisdikci národních států usilovaly o přijetí ambiciózní celosvětové smlouvy o oceánu na ochranu světové mořské biologické rozmanitosti v oblastech mimo jurisdikci národních států;

P. vzhledem k tomu, že na půdě OSN probíhají jednání o prováděcí dohodě k úmluvě UNCLOS, která obsahuje ustanovení o vytvoření chráněných mořských oblastí na volném moři, s cílem chránit biologickou rozmanitost v mořích, která nespadají do jurisdikce jednotlivých zemí;

1. zdůrazňuje, že Antarktida a Jižní oceán se vyznačují ekosystémy a biologickou rozmanitostí mimořádné hodnoty a mimořádného vědeckého významu a že Weddellovo moře má zásadní význam z hlediska cirkulace oceánů i světového klimatu; poukazuje na to, že je důležité zajistit jejich rychlou a účinnou ochranu;

2. vyjadřuje plnou podporu snahám Evropské Unie a jejích členských států, Austrálie, Norska, Velké Británie, Uruguaye, Spojených států a Nového Zélandu o vytvoření dvou nových chráněných mořských oblastí ve východní Antarktidě a Weddellově moři v Antarktickém oceánu; vyzývá Komisi a členské státy, aby v rámci příprav na výroční zasedání Komise pro zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě v roce 2021 zintenzivnila v nadcházejících měsících své dvoustranné a vícestranné snahy o zajištění podpory pro vytvoření těchto chráněných mořských oblastí a aby se zaměřily zejména na ty členy komise, kteří vyjádřili s těmito návrhy nesouhlas;

3. připomíná, že podle Strategie v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 by měla EU používat veškerý svůj diplomatický vliv a veškerou svou schopnost oslovit další strany k tomu, aby pomohla dosáhnout dohody ohledně vytvoření rozsáhlých chráněných mořských oblastí v Jižním oceánu;

4. připomíná, že podle svého závazku týkajícího se ochrany moří musí Unie právními prostředky chránit nejméně 30 % mořské rozlohy EU, včetně přísné ochrany 10 % svých moří; připomíná dále, že EU by měla zajistit, aby celosvětový rámec na období po roce 2020 obsahoval v souladu s unijními závazky náročné celosvětové cíle na rok 2030; znovu připomíná svůj postoj, že EU by se měla ujmout role globálního lídra a prosazovat v rámci jednání ambiciózní cíle, které by odpovídaly jejím vlastním cílům nebo by byly ještě náročnější, a které by měly zahrnovat právně závazné celosvětové cíle týkajících se obnovy a ochrany alespoň 30 % moří do roku 2030; zdůrazňuje, že chráněným oblastem je nutné zajistit skutečnou ochranu;

5. připomíná závazek Komise týkající se zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě, že do roku 2012 vytvoří v rámci oblasti, na niž se vztahuje Úmluva o zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě, reprezentativní systém chráněných mořských oblastí, který by chránil reprezentativní vzorky mořských ekosystémů, biologické rozmanitosti v mořích a mořských biotopů;

6. zdůrazňuje, že Madridský protokol zakazuje činnost týkající se antarktických zdrojů nerostných surovin, kromě činnosti pro účely vědeckého výzkumu; vyzývá, aby bylo toto zásadní ustanovení v budoucích dohodách zachováno;

7. poukazuje na to, že vzhledem k zeměpisné izolaci Jižního oceánu je sledování oblasti, na kterou se vztahuje uvedená úmluva, komplikované a obtížné;

8. upozorňuje na to, že více než 80 % mořského dna ještě nebylo prozkoumáno ([9]) a že je zapotřebí další oceánografický výzkum, zejména pokud jde o vliv znečištění a změny klimatu na ekosystémy;

9. vyzývá Komisi a členské státy, aby spolu s partnery z celého světa zajistily na základě lepšího řízení a územního plánování, hodnocení a prosazování předpisů globální rozšíření sítě chráněných mořských oblastí, aby bylo možné zajistit větší ekologickou provázanost a souvislost mezi jednotlivými chráněnými mořskými oblastmi;

10. zdůrazňuje, že nezákonný, nehlášený a neregulovaný rybolov představuje závažnou hrozbu z hlediska udržitelného rybolovu a odolnosti mořských ekosystémů;

11. poukazuje na to, že cestovní ruch v Antarktidě musí probíhat udržitelně; vyzývá proto Komisi pro zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě, aby zajistila, že cestovní ruch bude provozován odpovídajícím způsobem a nebude mít negativní vliv na daný ekosystém;

12. zdůrazňuje, že vytvoření těchto dvou nových chráněných mořských oblastí by významným způsobem přispělo k zajištění celosvětového rozměru Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti; vyzývá Komisi a členské státy, aby využily jejich vytvoření jako základu k celosvětovým jednáním v rámci Úmluvy o biologické rozmanitosti, která proběhnou na konferenci OSN o biologické rozmanitosti v rámci COP15 v čínském Kchun-mingu;

13. konstatuje, že vytvoření chráněných mořských oblastí o rozloze přes tři miliony km^2 ve východní Antarktidě a Weddellově moři by vedlo ke vzniku jedné z největších mořských chráněných oblastí v historii;

14. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Evropské komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a členským státům Komise pro zachování živých mořských zdrojů v Antarktidě.

([9]) Národní oceánská služba, 2021: https://oceanservice.noaa.gov/facts/exploration.html.